

Zoektocht naar een verdwenen wereld

Uitstekend romandebuut van Alfred van Cleef

Wat gebeurt er met je als je tot de ontdekking komt dat met jou een driehonderd jaar oude stamboom eindigt? Alfred van Cleef debuteert als romancier verrassend sterk met 'Verlangen', waarin de hoofdpersoon het tragische lot van zijn joodse grootouders beschrijft. Het blijft ook voor hem niet zonder gevolgen.

roman • recensie
Wim Vogel

'Verlangen' door Alfred van Cleef.
Uitgeverij Cossee. Prijs: €18,90.

Wanneer de Tweede Wereldoorlog eindigde? Volgens de boekjes in 1945, maar emotioneel ... Wie nog feiten wil achterhalen, wie nog moet praten met mensen die het allemaal bewust

hebben meegemaakt, moet opschieten. En dat geldt helemaal voor de, zoals dat in het jargon heet, joodse kinderen van de tweede generatie. Meer familie dan hun ouders hebben ze soms niet. En juist die ouders kunnen en willen nogal eens niet praten over het verschrikkelijke verleden, alleen de toekomst interesseert hen. Des te tragischer als je als zoon er achter komt zelf nooit voor nageslacht te kunnen zorgen. Het is deze problematiek die Alfred van Cleef (1954) met overtuiging behandelt in *Verlangen*, zijn romandebuut: intelligent, spannend, ontroerend, bij vlagen geestig en altijd uitstekend geschreven. Van Cleef weet de zoektocht van zijn hoofdpersoon Albert Ossedrijver naar zijn joodse opa en oma zo te intensiveren dat zij met hun geschiedenis, hun huizen, hun besognes, hun vrienden en buurtgenoten een beangstigende actualiteit krijgen.

Hij dwaalt door de Amsterdamse Rivierenbuurt waar niet alleen veel joden woonden maar waar het ook zwart zag van de NSB'ers. En alledrie, de buurt, de joden en hun verraders, komen tot leven en worden in-voel-

baar alsof het gisteren gebeurde en niet zestig jaar geleden. Van Cleef slaagt erin van zijn vermoorde opa en oma, niet één foto lijkt er van hen bewaard, weer individuen te maken die ergens woonden, die burens hadden en een groothandel in kaas in de Sint-Antoniesbreestraat. Eenzelfde ontwikkeling zien we in de woongroep 'Het grote verlangen' waarin Alfred al bijna vijftien jaar leeft met Esther, sinds zeven jaar zijn vriendin. Ooit begonnen door bevlogen individuen, door de geest van de jaren zeventig getransformeerd tot een hechte samenleving, valt de groep in het midden van de jaren negentig uiteen in mensen die opnieuw individuen worden met particuliere opvattingen en een eigen gezicht. Sinds Albert weet dat hij en niet Esther onvruchtbaar is, nota bene onderzocht in een ziekenhuis in Dresden en laten heronderzoeken in een Amsterdams zie-

kenhuis, gebouwd in de vorm van het hakenkruis, en de regie van zijn leven hem dus ongemerkt uit de vingers is geglipt, hapert hun relatie. Hoewel hij beseft wat dat betreft geen toekomst te hebben, beeldt hij zich in een zoon te krijgen, misschien al wel te hebben en voor dát kind, voor Mozes Baruch, dient zijn familiale verleden, bij gebrek aan een toekomst, nauwkeurig in kaart te worden gebracht. Extra lading krijgt de roman door de tragedie van Esthers vader: zoon van een overtuigde Amsterdamse NSB'er en als zeventienjarige jongen voor straf anderhalf jaar geïnterneerd in Westerbork, het kamp waar Alberts grootouders, op doortocht naar Auschwitz, maar twee dagen mochten blijven. Die koppeling lijkt goedkoop en gericht op sentiment, maar Van Cleef omzeilt die gevaren met de allure van een groot auteur. Juist die brief van Esthers vader waarin

hij zijn verleden eindelijk vertelt, is een juweeltje en bewijst Van Cleefs schrijverschap. Wat deze aangrijpende roman doordeesemt, is verraad dat kennelijk van alle tijden en dus van alle mensen is. Daarnaast is *Verlangen* een ode aan Amsterdam dat door de hoofdpersoon met veel liefde en een flinke scheut gekanker wordt beschreven. Het is ook die stad die Albert Ossedrijver in de Epiloog, drie jaar later, met een min of meer gerust gemoed over de Amstel kan uitvaren. Wat er in de oorlog is gebeurd is duidelijk, Esther heeft haar twee kinderen, aan het heden heeft hij voorlopig genoeg. 'Hij voer langs een park met grasvelden, een begraafplaats. Steeds gedecideerder meanderde de rivier de stad uit, het vlakke landschap in. Bij het eerste achttiende-eeuwse landhuis keek hij om: een fuut dook in de diepte, schuin achter hem schitterde een zilveren metrotrein in het lage zonlicht.'